

IX Warszawskie Warsztaty Zootechniczne

Konferencja naukowa „Rola i znaczenie behawioru w produkcji zwierzęcej”, zorganizowana w ramach IX Warszawskich Warsztatów Zootechnicznych, odbyła się 16 listopada 2005 r. Członkowie warszawskiego Koła PTZ w 1997 roku utworzyli stałe forum dyskusyjne – platformę wymiany poglądów pomiędzy nauką a praktyką zootechniczną, czyli Warszawskie Warsztaty Zootechniczne. Weszły one na stałe do kalendarza imprez organizowanych przez Koło. Tematyka corocznych spotkań była zawsze ciekawa i aktualna. Kierunki rozwoju hodowli zwierząt w powiązaniu z wymogami UE omawiano podczas I Warszawskich Warsztatów Zootechnicznych. Także w czasie następnych spotkań poruszano wiele interesujących tematów: aktualne problemy sztucznego unasięnienia trzody chlewniej; produkcja mleka w gospodarstwie rodzinnym; rynek mięsa w Polsce w świetle wymogów obowiązujących w krajach UE; nowe techniki w produkcji zwierzęcej; typ budowy zwierząt gospodarskich w związku z przekształceniami zachodzącymi w kierunkach ich użytkowania; alternatywna produkcja zwierzęca i jej wpływ na środowisko; funkcjonowanie polskiej hodowli zwierząt w Unii Europejskiej.

Przewodniczący warszawskiego Koła PTZ prof. Roman Niżnikowski, otwierając tegoroczne obrady podkreślił, że kiedy rozpoczynano ten cykl konferencji w ramach Warszawskich Warsztatów Zootechnicznych, trudno było przewidzieć czy będą one kontynuowane. Obecnie, wobec wzrastającego z roku na rok zainteresowania, a także liczby uczestników, można uważać, że inicjatywa ta była słuszną, bowiem spotkania warsztatowe integrują nie tylko środowisko warszawskie, ale także z całego kraju. W tegorocznej konferencji uczestniczyli bowiem przedstawiciele ośrodków akademickich w Bydgoszczy, Krakowie, Lublinie, Olsztynie, Poznaniu, Siedlcach, Warszawie, Wrocławiu oraz instytutów naukowych, a także pracownicy administracji państwowej, różnych instytucji związanych z produkcją zwierzęcą, magistranci i doktoranci. Na konferencję przybyła prof. Alicja Zobel z Biochemisty Trent University w Kanadzie, z propozycją współpracy naukowej w dziedzinie behawioru i dobrostanu zwierząt. Profesor Niżnikowski podziękował wieloletnim współorganizatorom Warsztatów – Wydziałowi Nauk o Zwierzętach SGGW oraz Krajowemu Centrum Hodowli Zwierząt, a także współpracownikom z warszawskiego Koła PTZ, za wysiłek i duże zaangażowanie w organizacji corocznych konferencji.

Współczesna produkcja zwierzęca stanęła w obliczu nowych wyzwań, wpływających nie tylko z konieczności zapewnienia dobrej jakości produktu, lecz również metod jego produkcji. Pogodzenie potrzeb zwierząt z rynkowymi oczekiwaniami producentów często okazuje się niemożliwe do spełnienia, przy istniejących systemach utrzymania. Rosnąca presja konsumentów, poparta prawnymi regulacjami, powoduje, że hodowcy muszą uwzględniać dobrostan zwierząt, jednak w praktyce realizacja tego zadania napotyka na wiele trudności. Tematyka czterech wygłoszonych referatów oraz dziesięciu doniesień naukowych zaprezentowanych podczas sesji posterowej, a także ożywiona dyskusja uczestników konferencji dotyczyła wielu problemów związanych z behawiorem i dobrostanem zwierząt. W pierwszym referacie pt. „Zmiany behawioralne u zwierząt domowych i interakcja człowiek–zwierzę” dr hab. Tadeusz Kaleta (SGGW) poruszył wiele aspektów dotyczących zachowania się zwierząt gospodarskich w trakcie ich udomowienia oraz związanych z tym zmian behawioralnych. Autor zwrócił uwagę, że często w dyskusjach dotyczących wpływu rozmaitych czynników środowiskowych na zachowanie się zwierząt domowych pomija się, bądź nie docenia, ważnego elementu jakim są kontakty zwierząt z człowiekiem. Znaczenie tego czynnika, do tej

pory marginalizowane, będzie prawdopodobnie coraz większe. Ważne jest bowiem nie tylko jak człowiek reaguje na swojego podopiecznego, ale również jak zwierzęta postrzegają ludzi, ich zachowanie i jaki ma to wpływ na wielkość i jakość produkcji.

Rolę dobrostanu w produkcji zwierzęcej omówił prof. Eugeniusz Herbut (IZ w Balicach). Zwrócił uwagę na istotne elementy, które zadecydowały o podjęciu działań na rzecz poprawy dobrostanu utrzymywanych zwierząt, tj. liczne uregulowania prawne, zarówno polskie jak i unijne. Ważne jest tu także coraz większe przekonanie oraz zaakceptowanie działań zmierzających do poprawy dobrostanu zwierząt. Autor przedstawił również niektóre elementy związane z warunkami utrzymania zwierząt, które mają istotny wpływ na dobrostan zwierząt. Jednak często ich poprawa wpływa na zmniejszenie się przychodów z produkcji zwierzęcej. W tym kontekście wspominał również o tym, że w opracowywanym nowym Programie Operacyjnym Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 rozważa się możliwość rekompensaty utraty przychodów z produkcji zwierzęcej w wyniku poprawy dobrostanu zwierząt. Wymaga to jednak rozsądnych przemyśleń i przyjęcia zasad postępowania.

Referat pt. „Systemy chowu zapewniające dobrostan drobiu a wyniki produkcyjne” przedstawiła prof. Ewa Świerczewska, współautorki: Julia Riedel i Anna Siennicka (SGGW). Od 2000 roku wprowadzono w życie wiele przepisów mających na celu uwzględnienie pełnych potrzeb ptaków, by produkty były bezpieczne dla zdrowia, tj. pozyskiwane w warunkach zbliżonych do naturalnych i akceptowane przez konsumentów (krytykujących dotychczasowe formy utrzymywania zwierząt). Zapewnienie jednocześnie dobrostanu ptakom i uzyskanie względnie wysokiej produkcji, przy obecnie stosowanych systemach chowu drobiu, jest niezmiernie trudne. W krajach europejskich od 2012 roku zakazany będzie chów klatkowy, dlatego zaczęły rozwijać się alternatywne systemy chowu – ściółkowy bez wybiegów, półintensywny z wykorzystaniem naturalnych wybiegów, podłogowy na ruszcie lub ściółce oraz chów w klatkach zmodyfikowanych. Każdy z tych systemów ma jednak zarówno negatywne, jak i pozytywne cechy. Na przykład w systemie półintensywnym z wykorzystaniem wybiegów ptaki są narażone na kontakt z dzikim ptacem, stanowiącym źródło wielu chorób; z kolei w systemie bezwybiegowym na ściółce zapylenie budynku oraz stężenie amoniaku jest dużo wyższe niż w chowie klatkowym, ponadto niewłaściwie utrzymywana ściółka (rozwój bakterii, pierwotniaków, grzybów) jest źródłem wielu infekcji. Również chów w klatkach zmodyfikowanych („umebloowanych”), które są pewnego rodzaju kompromisem, też nie jest idealnym rozwiązaniem, poza tym koszt wyposażenia fermy w te klatki jest bardzo wysoki.

Behawioralne skutki separacji u cieląt i krów omówił w swym referacie dr Krzysztof Adamczyk (AR w Krakowie). Jednym ze spornych tematów związanych z nowoczesnym chowem bydła jest izolowanie cieląt od matek, przy czym duże znaczenie ma tu kierunek użytkowania bydła. Autor przedstawił różne sposoby separacji cieląt od krów mlecznych i mięsnych, mające na celu zmniejszenie negatywnych jej skutków i zachowanie optymalnego dobrostanu zwierząt.

Jak już wspomniano, podczas konferencji zaprezentowano także dziesięć doniesień naukowych w sesji posterowej, o różnorodnej tematyce związanej z behawiorem i dobrostanem różnych zwierząt – bydła mlecznego i mięsnego, kóz, owiec, szynszyli i psów. Ożywiona dyskusja, dotycząca tematyki wygłoszonych referatów i zaprezentowanych podczas sesji posterowej, dziesięciu doniesień naukowych była najlepszym dowodem na to, że zagadnienia związane z dobrostanem zwierząt są ważne i wymagają jeszcze wielu badań. Wszystkie referaty i doniesienia naukowe zostały opublikowane w suplementcie 1 tomu 1 (2005) „Roczników Naukowych Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego”.

Zofia Pietrzak